

TÄYDENTÄVÄ LAUSUNTO VIREILLÄ OLEVAAN YHTEISTOIMINTALAIN KOKONAISUUDISTUSHANKKEESEEN

Tausta

Kirkon alat ry (jäljempänä Kirkon alat) on aikaisemmin antanut lausunnon yhteistoimintalain uudistamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä¹. Lausunto on annettu lausuntopalvelu.fi:ssä 15.1.2021 mennessä ja siinä on suurimpana epäkohtana työryhmän esityksessä pidetty sitä, että lakia ei edellenkään sovellettaisi evankelis-luterilaisessa kirkossa eikä Suomen ortodoksisessa kirkossa.

Myös Aki-liitot ry (jäljempänä Aki-liitot) on lausuntopalvelu.fi:ssä määräaikaan mennessä annetussa lausunnossa todennut, että lain soveltamisala on ulotettava myös evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Aki-liitot on sittemmin antanut asiasta 29.1.2021 päivätyn [täydentävän lausunnon](#), jossa on esitetty tarkempia perusteluja sille, miksi yhteistoiminnasta on tarpeen säätää lailla myös evankelis-luterilaisen kirkon osalta².

Kirkon alat ry:n kanta

Kirkon alat viittaa asiassa aiemmin antamaansa lausuntoon. Kirkon alat on samaa mieltä Aki-liittojen täydentävässä lausunnossa esitettyjen EU:n säädösten ja muiden kansainvälisoikeudellisten normien sisällöstä ja tulkinnasta.

Lisäksi Kirkon alat toteaa, että myös Suomen ortodoksisen kirkon jättäminen lakisääteisen yhteistoiminnan ulkopuolelle on samoin perustein syrjivää ja EU:n yhteisöoikeuden vastaista. Ortodoksisen kirkon osalta on lisäksi kyseenalaista, onko siltä osin edes kyse julkisesta sektorista vai kuuluisiko siihen soveltaa yksityisiä yhteisöjä koskevaa yhteistoimintalakia jo pelkästään oikeudellisen asemansa perusteella.

AKI-liittojen täydentävässä lausunnossa esitettyjen ratkaisuvaihtojen osalta Kirkon alat on samaa mieltä, että yritysten yhteistoimintalain soveltamisalan laajentaminen koskemaan kirkkoa olisi yksinkertaisin ratkaisu saattaa kirkon työnantajat laintasoisen yhteistoimintavelvoitteen piiriin. Kirkon alojen näkemyksen mukaan soveltamisalan laajentamisen tulisi tällöin koskea sekä evankelis-luterilaista että ortodoksista kirkkoa.

Perusteluja

Aki-liittojen täydentävässä lausunnossa on asiallisesti tuotu esiin kansainvälisten sopimusten ja EU-oikeuden velvoitteiden merkitys Suomen kansallisen lainsäädännön valmistelussa.

Valmisteltavana olevaa uutta yhteistoimintalakia koskevassa TEM:n työryhmän esityksessä ei ole tuotu esiin riittäviä perusteluita, miksi erilaisia uskonnollisia yhdyskuntia on käsitelty eri tavalla lain soveltamisalaa määriteltäessä. Kirkon alojen toimintakenttään kuuluvat Suomen

¹ Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2020:56

² Aki-liitot ry:n lausunto on luettavissa työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) hankesivuilta <https://tem.fi/hankesivu?tunnus=TEM041:00/2018>

12.4.2021

evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon lisäksi myös muun muassa Suomen helluntaikirkko ja muut itsenäiset helluntaiseurakunnat. Suomen helluntaikirkko ja muut itsenäiset helluntaiseurakunnat ovat uskonnollisia yhteisöjä, joihin lakiesityksen mukaan sovellettaisiin uutta yhteistoimintalakia, jos työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden vähimmäismäärä ylittyy. Jo nykyisin voimassa olevaa lakia yritysten yhteistoiminnasta (334/2007) sovelletaan eräissä suomalaisissa helluntaiseurakunnissa.

Lakiesitys siis kohtelee erilaisia uskonnollisia yhdyskuntia epäyhdenvertaisesti ja on siksi evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon työntekijöitä syrjivä. TEM:n työryhmän lakiesitys on myös sikäli puutteellinen, että siinä ei ole lainkaan arvioitu lakiesityksen suhdetta perustuslakiin (PL 6 §) ja sen säätämisympäristöä.

Käytännössä selkein epäkohta yhteistoimintalain soveltamattomuudesta kirkkoihin on tehokkaan seuraamusjärjestelmän puuttuminen lain velvoitteiden laiminlyönnin osalta. Evankelis-luterilaisen kirkon yhteistoimintasopimuksessa ei ole sovittu minkäänlaisia sanktioita sille, että työnantaja laiminlyö yhteistoimintaan liittyvän tiedottamis- ja neuvottelovelvoitteensa. Tämä onkin valitettavasti näkynyt useiden seurakuntatyönantajien välipitämättömänä suhtautumisena yhteistoimintaa koskevien sopimusmääräysten asianmukaiseen noudattamiseen. Seurakuntien palveluksessa oleva henkilöstö on siten epädellisemmassä asemassa kuin yksityisten yritysten palveluksessa oleva henkilöstö, jolla on yhteistoimintavelvoitteiden laiminlyönnin tilanteessa oikeus vaatia työnantajalta hyvitystä.

Kirkon alojen käytännön toiminnassa ilmenee säännöllisesti ja toistuvasti tilanteita, joissa kirkollinen työnantaja on joko laiminlyönyt kokonaan yhteistoimintaan liittyvät velvoitteensa taikka ainakin soveltanut niitä virheellisesti tai yhteistoiminnan tarkoituksien vastaisesti. Tällaisiin tilanteisiin on käytännössä ollut vaikea puuttua, koska kirkon yhteistoimintasopimuksessa ei työnantajan velvoitteiden laiminlyöntiä ole sanktioitu siten kuin EU-sääntely edellyttäisi.

Jos kirkkoja ei jostakin perustellusta syystä nyt vireillä olevassa yhteistoimintalain kokonaisuudistuksessa sisällytettäisi lain soveltamisalaan, tulee välittömästi käynnistää lainvalmistelu kirkkoja koskevan erillisen yhteistoimintalain valmistelemiseksi. Esikuvana erilliselle laille voisi olla kuntia koskeva yhteistoimintalaki, mutta lain valmistelussa olisi otettava huomioon kirkkojen asema uskonnollisina yhteisöinä sekä kirkkojen ja kuntien oikeudellisessa asemassa olevat erilaisuudet.

Lisätietoja

Kirkon alat ry
Paula Aaltonen
toiminnanjohtaja
p. 0400 236 881
paula.aaltonen@kirkonalat.fi